

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Meditatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Nihil est pretiosius mediocri vitæ genere, quod qui potest assequi & tueri, omnium certe est felicissimum. Ph. Cominus, histor. libro 10..

¶ APOPTHEGMATA.

Pistacum, aiunt dicere solum, Dimidi um plus esse toto, de quo dicto multa. Erasmi in Chilianibus. Hoc dictum autem extat apud Laert. lib. 5. c. 5.

Solon, eius item dictum nobile, & singulis momentis repetendum celebratur, Mediv ayay, id est, Nequid nimis, quod mediocritatem auream, in omnibus seruandam esse iubet. Laert. & Stob. ser. 3.

Cleobulus, nec minus celebre est illud Cleobuli. Mergos uqyoy, id est, Modus optimus. Eandem mediocritatem commendans. Laert. & Stob.

Philaxenus dicebat esse iucundissimas carnes, quæ carnes non sunt: & suauissimos pisces, qui pisces non sunt, quemadmodum amoenissimam esse navigationem iuxta terram, & ambulationem iuxta aquam. Erasmi in 6. apoph. ex Plus.

Lycurgus interrogatus, quam ob rem statuisset, vt ad ædium culmen imponendum fabri securi vterentur, ad fores vero addendas sola ferra, nec villo alio instrumento. Vt, inquit, ciues mediocritatem seruent in omnibus quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim parum decorum esse, si per ostium rude inferrentur exotica pretio chara, arte operosa, & c. Plus. in Lacon.

Seneca, Nero sibi comparat auleum quoddam insigne tum pretio, tum pulchritudine. Id videns Seneca, Declarasti, inquit, te esse pauperem. Causam rogante Nerone: Quod si illud amiseris, inquit, non poteris aliud parare simile. Euenit vt illud auleum naufragio periret. In hoc autem profecerat Seneca admonitio, vt Nero iacturam adamata rei ferret moderatius. Qui nimium habet vnicum, quo amisso non queat alterum promere pauper est. Turfissimum igitur est, mediocribus & parabilibus delectari. Erasmi lib. 6. apoph.

Alphonsus, optimum factum sibi videri dicebat, si voluntas nostra inter amorem ac metum media intercederet. Vt quantum amor ad excessum impelleret, tantum timor illam è diuerso retraheret. Sensit autem mediocritatem in omnibus esse optimam, & hominum actiones media voluntate temperandas. Panor. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

Socrates percontatus quænam esset potissima iuuenum virtus? Vt, inquit, ne quid nimium tentent. Calor enim ætatis vix limit illos seruare modum. Laert. in Socrate.

Democritus, si quis modum, inquit, excesserit, iucundissima quæque in uicundissima fient. Stob. ser. 17. Idem ab Epicteto dictum est. Ariano teste.

Aristippus, Aretam filiam salubribus præceptis instituebat, contumaciens, vt vbiq; quod immodicum esset, contemneret, quod mediocritas in omni re sit optima: & in femina maximæ virtutis sit, temperate cupiditatis. Laert. l. 2. c. 8.

Diogenes, cum multis videretur immodice philosophus, respondit, se se imitari chori magistros, qui tonum legitimum excedere solent, vt alii congruum arriperent. Quod enim excedit modum, tamen est vitiosum est, tamen ad excitandam aliorum locordiam conducibile est. Ita pallium ac dolium Diogenis diuitibus suas delicias exprobrabant. Laert. l. 2. c. 8.

M. Cato, qui magistratum eundem frequenter ambirent, dicebat, veluti ignaros vitæ, ne aberrarent, licitores qui præcederent semper querere. Solebant enim licitores præire, non vt iam ostenderent, sed honoris gratia. Voluit autem indicare vir prudentissimus, modum etiam in petendo magistratu obseruari oportere. Erasmi, 5. apoph.

¶ SIMILITVDINES.

D. Augustini, sicut inter ignem & aquam tenenda est via, vt nec exuratur homo, nec demergatur: Sic inter apicem superbiæ & voraginem desidiæ, iter nostrum temperare debemus, sicut scriptum: Non declinantes neque ad dextram, neque ad sinistram. Epistol. 82.

Seneca, nauis in fluuiio magna, in mari parua est. Sic mediocres videntur insignes. Apud.

Pliny, vt nihil minus expedit, quam agrum optime colere. Ita se penumero inutilissimum est, nimis esse in negotio diligentem. Lib. 18. cap. 6.

Nilus famem adfert Egyptiis, si vel parum exundat, hoc est, minus in cubitis vel plus satis, hoc est, vltra 18. Ita pariter obstat ad bonam mentem fortuna vel nimium secunda, vel nimium maligna: hic egellate vexans, illic delitiis auocans ab honesto. cap. 18.

Spodæ alicuius aut pendens volatu, aut iacent, propterea quod pedibus careant: Ita quidam in vtramque partem nimis vehimentes, aut nimium tumultuantur, negotiis, aut toti torpent ocio: nil medium est. lib. 10. c. 39.

Hederæ pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodest: Sic Philosophiam si penitus imbibas, nocet ad pietatem: si leuiter, & veluti foris admoucas, prodest ad eruditionem. lib. 24. c. 10.

Callus Phrygiæ fluuius si modice bibas, medetur corpori, si immodice lymphatum animum agit. Ita si philosophiam immodice attingas profundum: In totum te illi addixeris studio humanæ mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam propositumque lib. 31. c. 2.

Notatus Protagenes, alioqui summus in pictura artifex, non sciret manum tollere de tabula: Ita quidam scriptores immodice ingenia peccant, quibus nihil vnquam satis emendatum lib. 35. c. 10.

Insimians Vontani, virtus necesse est constinatur: enique vt Horatius definit, medium vitiorum, atque vtriusque redolens. Cum autem in ipsa vitia hinc deficiendo, hinc exasperando preteritur, efficitur vt medium illud aut perinde delectamus, vt mensuramque sponte excefferimus, aut ab eo sic recedamus, vt modo reculare verum etiam reformidare ipsum medium uideatur. Ex quo fit, vt necerum nec mensuram ratione habita, ueruperante animo, nunc rursus deficiente proprio virtutis mētere coeperunt, minuti philosophi, aut potius nullo modo philosophi: qui mihi illud sane uelle suadere uidentur, vt de hominum actionibus tollatur mensura, ea uidelicet, sine qua nec artificum dem consummatum facere aliquid ualeant. Est enim artificum primi cuiusque maxime metiri que facit, atque ad mensuram uigere & numeros, quo lingule sibi inter se partes conueniant. Quibus ipse dimetiendis adæquandisque intentus, vt qui a suis mensuræ relecta mensura nulla è parte recedat, opus suum tale efficit, quod è opere dicti maxime consummatum iolent, nihil adhi quodhil eximii: quod prætare atq; efficere, proprium est mensuræ. Circa quando omnis affabrefactio ex eo est, vt nec magis quod productum habeant subductum, quam ratio, quam ratio, quam res denique ipsa, que fit, postulat: nimirum iam omnia artificis tum operis, etia medio cuius vt dixi, iudex est mensuræ. Docent hoc pictores in primis, & calatores, & qui uocantur architecti. Rerum quosque scriptores ac poetæ duo ante omnia legunt alterum, ne quid insolens ac turgidum in dicendo habeant, utrum ne quid humile & abiectum. Que cum fingant, quod mensuris sequuntur, quam quod inter duo hæc positum & constitutum est? Id certe nisi medium esse nequit, quando ad vtroque uertitur (qui mediū est natura) recedi. Ergo etiam poetæ virtus ac laus medi obseruatione gignitur. Quæque quod Phisicis quodque ab vno ad alterum extremum, nisi per medium, aditum est. De fortitudine lib. 1. cap. 4.

Roterodami, sicuti quasdam arbores fecunditas & largitas necat: ita quosdam perdit immodicus rerum succellus, in lib. 5.

Sicuti sal modice cibus aspersus condit, & gratiam saporis. Ita si paulum antiquitatis aut ioci admisceris, oratio fiet uerba si plus satis, nihil inuoluitus. ibid.

Vt noli subinde amputetur, ipsa sua fecunditate & grandæ perit: Ita cohendum est immoderatum studium fecunditatis genis, ne parum moderato labore consumantur, ibid.

Meditatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Meditatio, Græcè Μένειν, vt, & μενέω, mediator dicitur. Hegeh. Hugub. Heggaton, a verbo, Haggab, id est, mouere, de, mouet in ore, meditatus est, medio in corde versant, mediam ore quam animo. Hinc etiam in ore, id est, in corde, id est, in ore, narratio, computatio, & cetera, id est, in ore, narratio, computationis explicatio.

Meditatio, est rei cuiusvis in mente repetitio & agnitio. Multi naturæ vitium meditatione atque exercitatione: sicuti (inquit Cicero) vt Demosthenes.

Quid autem sit, & quomodo differat à consideratione, meditatione, & contemplatione, vide supra in Cogitatione.

¶ BIBLICI LOCI.

Meditandum uerbum Dei, Deut. 10. 9. 18. 19. Ios. 1. 8. Psal. 119.

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Periand. per Apolon. Moïsen τὸ πῶν, qui dixi, quid dicitum proba, Meditationem id esse totum quod gerat. Ibidem.

Is quippe solus rei uerenda est efficax, Meditatur omne quod primum negotium. Ter. Adelp. O Demæa istuc esse sapere, non quod ante pedes meos uideret, sed etiam illa, quæ iuxta me sunt. Prospicere.

Periand. per Aufon.

Delicta verum, vel secunda predicat
Meditanda cunctis comicis Terentius,
Lucere sedes bellum gerere, aut potere:
Magni modicisq; res etiam parvis quoque
Agere valentem semper meditari decet.
Nam signores omnes incipis novis,
Meditatio forei gerenda desit.

Nihil est, quod ampliore curam possidet,
Quam cogitare, quid gerendum sit, debine
Ingrantes Fors, non consilium regit.

SENTENTIA PHILOSOPHORVM.

Meditari nihil aliud est, quam crebro repetere imagines, atque
recurrere, non vii in se spectanda sunt, sed vt imagines aliorum.

Meditari nihil aliud est, quam speculari multoties aliquid idem,
Meditari nihil aliud est, quam speculari multoties aliquid idem, & tristi-
tiam imaginem rei praterite non per se. Albert. Magn. de mem. &

Meditationes ad gaudium & bonam spem cordis fortitudinem
conducunt, & ex qualitate complexionis: at que declinat ad soli-
tudinem excellentem in calore significant: que ad timorem, & tristi-
tiam declinant, excellentem in frigiditate significant. idem de ans. li.

Meditari nil aliud est, quam multoties rem aliquam considerare,
ut si quis rem
de mem. & rem. ex. 27. lib. 5.

Meditatio non est amplius producenda, nisi quousque voluptas
perducit. Sic de can. suen. lib. 1. c. 8.

Meditationes & doctrix tanquam collisiones quedam mutue
inter se, ipsius primi boni gratia facta, amorem tandem ad ipsum
bonum in animo accendunt, amor contestum traducit, & vnit, mox
clarum in animo sic accento superne lumen effulget. idem in
de mem. & rem. ex. 27. lib. 5.

SIMILITUDO.

Gregory. Nulla ars doceri presumitur, nisi intenti prius medi-
tatione dicatur: ars artium est regimen animarum. Quis cogita-
tionem vulnera oculorum esse peccata vulneribus vitium? Et ta-
men lege, qui nequaquam spiritualia precepta cognouerunt, cor-
poris medicos proficere non metuant, dum qui pigmentorum vim
medicorum videri carnis crudelium. in L. ap. d. part. 1. c. 1.

Vide Contemplatio, Consideratio.

Memoria.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Memoria Græcè μνήμη, & Latine memoria, memos, & memora-
tio, memoria dicitur. Hebr. זכור, & זכרון, memoria, re-
cordatio, monumentum, quod nos aliquid rei admonet: a
זכור, vel quod pronunciamus ac sic scriptum est זכור
re cordatus est, reuoluit in corde, habuit in corde, reuertit in
cordis ad mentem reuocat. Est autem memoria, per quam a-
nimus repetit ea, que fuerunt. Cic. in Rhetor.

Memoria est iterata resumptio aliquid apprehensi sensu, vel in-
tellectu. Cic. in Rhetor. lib. de Memoria & reminiscencia.

Memoria est in multis aliis animalibus, reminiscencia tantum in
hominibus. Differunt enim memorari & reminisci, primo secun-
dum tempus: quia licet vtrunque sit circa prateritum, tamen re-
miniscencia requirit obliuionem in tempore intermedio, quod nõ
requirit memoratio. Item memoratio bene conuenit aliis anima-
libus, reminiscencia verò non. ex Arist.

Memoria est pars integralis prudentie, quia ad eam requiritur
experientia multorum, quod haberi non potest absq; memoria
præteritorum, quia, vt dicit Philosophus 1. Metaphys. experimen-
tatur et ex pluribus memoriis.

Memoria que repetit animus, que fuerunt. Cic. in Rhetor. secun-
dum Arist. de memoria & reminiscencia. est iterata resumptio, ali-
quid apprehensi sensu vel intellectu. Vel: secundum eundem, est
præteritorum prudentia. Non est autem futurorum, nec præsen-
tium, sed præteritorum tantum: sensus præsentium, spes futuro-
rum.

DIVISIO.

Memoria est duplex: Naturalis, ea que nostris animis est, insita,
& simul cum cogitatione nata: Artificialis verò illa, quam confir-
mas indiditio quedam, & ratio perceptionis. Sed quia in seæteris re-
bus regni bonitas imitatur sepe doctrinam: ars porro naturæ
commoda confirmat, & auget ita fit in hac re, vt nonnunquam na-
turalis memoria, si cui data est egregia, similis sit artificiali.

BIBLICI LOC.

Memoria beneficiorum acceptorum necessaria est, Deut. 24. v.
& 32. 5. & 32. 5. & 32. 5. Memoria præteritarum miseria-
rum vtilis est, Exodi 22. 21. & 23. 9. Lemit. 19. 34. Deut. 10. 9. & 15. 20. 15.
& 16. 12.

SENTENTIA BIBLICA.

Nonisimorum memoria a malo reuocat.

Io omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æter-
num non peccabis. Eccl. 7.
Memento nouissimorum, & desine inimicari. 28.

Ad bonum incit.

In die bonorum ne immemor sis malorum, & in die malorum
ne immemor sis bonorum, quoniam facile est coram Deo, in die
obitus retribuere vnicuique secundum vias suas. Eccl. 11.

Memento iræ in die condemnationis, & tempus retributionis
in conuersione facies. 18.

Ne dederis in tristitiam cor tuum, sed repelle eam a te, & memen-
to nouissimorum. 38.

Memor esto iudicii mei, sic enim erit & tuum. Mihi heri, & tibi
hodie. Ibid.

Non possuisti hæc super cor tuum, neque recordata es nouissimi
tui. Ps. 47.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Memoria est figurarum rerum in mente vestigium. 1. Tufcul.
Memoria minuitur, nisi exerceas eam: nunquam tamen senem
quenquam audiui oblitum, quo loco thesaurum obrulisset. Cato
Major.

Habet præteriti doloris secuta recordatio delationem. Cicero
lib. 3. epist. fam.

Iucunda & suavis est præteritorum malorum memoria.
Iucundi sunt acti labores. 2. de Finibus.

Tantum scimus, quantum memoria tenemus.
Facile meminimus, que volumus: at non licet obliuisci, que vo-
lumus.

Tenacissima est iniuria memoria, ab beneficiis breuissima.
Memoria hominum adeo labilis est, vt ægè reperias duos, qui
que simul audierunt, eodem modo referant. Eras. in apoph.

Omnis disciplina memoria constat, frustra que doceatur, si que-
quid audimus, præterit. Quint. lib. 11.

Memoria vel nomine suo Græco mansio potius, quam motio
dicitur.

Profecto que in pueritia discimus, diutius firmiusque, vt fertur,
meminisse solemus.

Mater Musarum Memoria est. Plat. in Crat. Timeo.

Memoria laborant & celeres, & tardi: celeres, quod humiliores
sunt, quam par est, vnde sibi & inhæere imagines non possunt, ardi,
quod rigeant plus æquo, vnde propter duriciem typos non admit-
tunt.

Memoria est scriba iatus manens. Arist.

Forum, que frequenter intelligimus, cito reminiscimur.
Memoria non est futurorum, nec præsentium, sed præteritorum,
vnde sensus est præsentium: Opinio seu fides futurorum, & memo-
ria præteritorum. idem de mem.

Quæ admodum & reliquis animæ facultates ex actionibus
ipsarum deprehendimus: ita memoriam quoque a posteriori confi-
derantes posuimus animæ facultatem esse, que per relationem ad
alia consistit ex rebus sine sensu siue cogitatione perceptis. Atq;
has animæ potentia, que semper ad illa referunt, memoria appella-
tur.

Aristoteles memoriam habitum imaginationis esse diffinit, tan-
quam simulachrum illius rei, à quo orta est imaginatio. Cum enim
ad facultatem imaginandi sensus peruenit, tum illa, que tunc tan-
dem affectu phantasma dicitur. Excitata igitur sententia di facultate
à sensu, id quod offert rei sensilis imaginem, à qua re phantasma na-
tum est, imaginis & simulachri rationem habet ad ipsam rem
phantasma perceptam: & sic imago quedam est in facultate phanta-
stia rei, que sub sensum cecidit. Quum autem circa phantastica
facultatem retentio & habitus phantasmatis fit, Memoria nuncu-
parur, que quidem brutis quoque communis est. Illa verò discretæ
facultas, que reminiscimur, solis ratione præditis contingit. Nam
quod discretum est, ad rationem pertinet: proinde Aristoteles ait,
animalia bruta meminisse quidem, non autem reminisci: solum
verò hominem vtrunq; facere. Porphyrius de anima & potentis.

Memoria est facultas animi, qua quis ea que sensu aliquo exte-
no, aut interno cognouit, in mente continet. Itaq; actio huius tota
est in totum conueria: est enim Memoria, velut picta tabula, que
vt aspectu oculorum efficit actum notitiæ, sic illa intuitu animi in-
telligentis aut cognoscentis. Que notitia non est simplex. Nam con-
sideratio est, cum inquirunt & scrutatur: Recordatio verò, cum ad id
peruenit, est, quod volumus. Est & in Recordatione reculus, cum
animus insistit in recordatione reialicuius, multum eam retractans
cogitatione, & reuoluens: quod recolere nominatur. Que Recordatio
simplici gignitur intuitu animi in memoria, ea communis est
nobis cum bellis: que autem fit per gradus quosdam, & discursum
à rebus, que ante animum obuerfantur, ad ea que subterfugerant,
hominis est propria, qui solus discursu vtitur, reminisci, à Philoso-
phis nuncupatur. Reminiscencia nobis est, quod Græcis ἀναμνησις,
que est in recordationem reductio, qualis que recordationis re-
corda.

